

Havnen ved fyret

Fra de begivenhedsrige dage i 1970, da beboere fra den nærliggende Frøstrup-lejr (Thy-lejren) besatte den lille kirke i Hjørdemål og forskansede sig i tårnet, hvorfra den røde fane kort efter blev luftet. Nederst den dengang - og i lang tid derefter - meget omtalte Bent Christensen. Efter Hjørdemål-bataljen: Bent Jernstang. På billede nr. 3 ses til højre fisker og fiskeriforeningsformand, senere folketingsmand og regionsrådsmedlem Svend Heiselberg, der sammen med andre studerer et opslag på døren til kirketårnet. Det er sikkert ikke kirketiderne, der har fænget interessen hos thyboerne - det er nok snarere et opslag fra de "revolutionære" i kirketårnet.

Fiskere og kirkebesættere

Havboerne, fiskerne ved den jyske vestkyst, har været voldsomme folk - det er dokumenteret flere steder i den lokale historieskrivning. Lige fra dengang de med list lokkede søfarende til at strande og slog dem for panden, hvis de overlevede, til dengang i eftersommeren 1970, da politifolk fra hele Nordjylland måtte skynde sig til Hjørdemål for at forhindre fiskere fra den nye havn i Hanstholm i at slå kirkestormerne fra den nærliggende Frøstrup-lejr - Thy-lejren - om ikke helt så dog halvt ihjel. Det voldsomme temperament har fiskerne nemlig intakt, og det forsøgte forfatteren Ebbe Kløvedal Reich at forklare nærmere i *Viljen til Hanstholm*, der udkom 11 år senere. Havfiskernes livsbetingelser var som andre jægeres:

"De dyrker en anden slags guder, end bønderne dyrker. Instinktet, den pludselige spidsbelastning, den uventede kæmpegevinst, livsfaren, behovet for beruselse eller ekstase ind imellem - alt dette er fælles for alle verdens jægerkulturer. Hvorfor skulle Vestjyllands havboer være modsat på dette punkt?"

Og Ebbe Kløvedal Reich spandt videre på sin fortælling om den vestjyske befolkning og i særdeleshed havboerne, fiskerne:

"Den internationalt ratificerede danske nationalkarakter er jo produceret omkring Kattegat og især på øerne. Den er først og fremmest hyggelig, og den er et par numre for snæver for Thy. For her har Kræn Wester (Vesterhavet, red.) tilløb helt oppe fra Grønland".

En af dem, slaget i og omkring Hjørdemål Kirke gik hårdest ud over, var en fisker fra Hanstholm. Han fik en jernstang i hovedet af en af de revolutionære fra kirketårnet og fik et mindre kraniebrud ud af det. Sådan i almindelig tale kom han siden ikke til at hedde andet end - Bent Jernstang. Christensen var jo ellers hans rette navn.

Det er som Bent Jernstang, han optræder i Ebbe Kløvedal Reichs bog og i en senere film, der bliver til i Hanstholm.

"Men hvis man tror, at jernstangen gjorde

ham ondt på alt, hvad der kan minde om udflippen, københavnsk tosseri (som det blev udfoldet i Thy-lejren og i kirketårnet i Hjørdemål, red.) gør man ham mindre, end han er", skriver Ebbe Kløvedal Reich med henvisning til nævnte film *En fisker fra Hanstholm* af Jon Bang Carlsen. Den er et "indforstået portræt" af Bent Jernstang.

Ebbe Kløvedal Reich har i *Viljen til Hanstholm* en overraskende pointe om de vestjyske havboer. Han peger på, at den moderne kapitalisme med dens dynamik og teknologi blev grundlagt af senmiddelalderens skippere. Forstået på den måde var skudeskipperne, som fra middelalderen og helt op i det 19. århundrede sejlede korn til Norge og træ til Thy, de første rigtig moderne mennesker i Thy.

Ebbe Kløvedal Reich kommer på skippermanér vidt omkring i sin krønike om Hanstholm og Thy i det hele taget. Vil man nøjes med fakta om havnen i Hanstholm er der Kåre Helmer Jørgensen bog fra 1976: *Hanstholm Havn, planlægning og realitet* eller Florian Martensen-Larsens *Hanstholm Havn* (1992). Forfatteren var tidligere amtmand i det gamle Thisted Amt, senere stiftamtmand. Han var bl.a. fra 1964 formand for et planlægningsudvalg, der skulle forberede bycenter og centrum i den by, der ville skyde op i tilknytning til havnen.

Endelig er der *Fugle omkring Fyret*, romanen fra 1925, hvor en ung Jacob Paludan fortæller historien om fiskere og bønder, havnebyggere og andet godtfolk i Sandhavn (Hanstholm) i årene omkring Første Verdenskrig og begyndelsen af 1920'erne, da han sammen med thistedboen Eric Eberlin kom til Hanstholm for at samle stof til romanen, der blev et stort gennembrud. Thisted er romanens Nordby. Her går borgerskabet ikke ram forbi takket være Eberlin.

Men det er i Sandhavn, det vilde liv bliver levet: "Naar Fiskerungdom svirer, saa skulde det være sært, om der ikke blev Slagsmaal. For disse Tilfældet prisgivne formørkes daglig saa meget indre Solskin, at det, naar Lejlighed kommer, blinker frem ikke som Humør, men som Eksplosioner. Halvt Børn, halvt Vildmænd er de; Sandhavns Smaahandlende trækker Dynen op over Øret, naar de er i By og beder sig skaanet for Vikingernes Rasen".

Ebbe Kløvedal Reich har i *Viljen til Hanstholm* gjort opmærksom på, at der ikke er noget rigtigt fiskerportræt i Jacob Paludans roman. De ægte havboer optræder kun i flokke ligesom fuglene i romantitlen. Det var ikke kun gullasch, hurtigt tjente penge, der skabte

baroner under Første Verdenskrigs boom. Fiskerne skovlene penge op af havet og ikke alle investerede dem i nye møbler og andre varige værdier. Mange unge fiskere smed om sig med dagens hyre ...

